

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΔΑΣΩΝ ΓΙΑ ΤΟ 2003

1. ΣΚΟΠΟΙ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Η πρόοδος στη Δασική Ανάπτυξη συνεχίστηκε και κατά τον υπό επισκόπηση χρόνο. Οι στόχοι που τέθηκαν, οι κυριότεροι από τους οποίους εκτίθενται πιο κάτω, έχουν επιτευχθεί:

- Προστασία των Κρατικών δασών και άλλων μη κρατικών δασωμένων εκτάσεων από τις πυρκαγιές.
- Αναδάσωση καμένων και άλλων γυμνών εκτάσεων.
- Επέκταση των δασών με τη δάσωση άγονων και υποβαθμισμένων εκτάσεων, κυρίως στις χαμηλές περιοχές.
- Προστασία και διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος.
- Παραγωγή ξυλείας και άλλων προϊόντων, σπόρων και φυτών.
- Δασοκομική περιποίηση συστάδων.
- Ορθολογιστική διαχείριση των δασών.
- Δασική εκπαίδευση.
- Δασικές έρευνες.
- Αύξηση της αποτελεσματικότητας στη δασική διαχείριση και προστασία των δασών με τη βελτίωση και επέκταση του οδικού και τηλεπικοινωνιακού δικτύου.
- Βελτίωση και ανέγερση δασικών κτιρίων.
- Αγορά νέων μηχανημάτων και συντήρηση των παλιών.
- Εισαγωγή και χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών γι' αύξηση της παραγωγικότητας.
- Αναψυχή του κοινού με τη δημιουργία, επέκταση και συντήρηση Εθνικών Δασικών Πάρκων, εκδρομικών και κατασκηνωτικών χώρων.
- Κατασκευή και συντήρηση μονοπατιών μελέτης της φύσης.
- Πρόνοια για αγορά και προστασία μνημείων της φύσης.
- Προστασία της χλωρίδας και πανίδας του τόπου μας.
- Παροχή εργασίας στους περιοίκους των δασών.
- Εναρμόνιση με το Κοινοτικό Κεκτημένο.

2. ΔΑΠΑΝΕΣ

Για την επίτευξη των πιο πάνω στόχων στον Προϋπολογισμό για το έτος 2003, εγκρίθηκαν πιστώσεις ύψους £15.872.622 από τις οποίες £9.189.622 ήταν για Τακτικές Δαπάνες και £6.683.000 για Αναπτυξιακές Δαπάνες. Το ολικό ποσό που δαπανήθηκε ήταν £14.148.786 (δηλ. ποσοστό 89,14%).

3. ΕΣΟΔΑ

Το Τμήμα Δασών, μέσα στο 2003 είχε έσοδα £1.248.795 από προσφορά αγαθών και υπηρεσιών. Επιπρόσθετα ποσό £210.951 που αντιπροσωπεύει καθυστερημένα ενοίκια θα εισπραχθεί μέσα στον επόμενο χρόνο. Σημειώνεται ότι η αξία των έμμεσων ωφελειών από τα δάση είναι πολλαπλάσια από τα πιο πάνω άμεσα έσοδα και υπολογίζεται πέραν των £40 εκ.

4. ΔΑΣΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

α) Προστασία από τις πυρκαγιές

Η προστασία των δασών και άλλων περιοχών της υπαίθρου από τις πυρκαγιές, ιδιαίτερα τα παρατεταμένα θερμά και ξηρά καλοκαίρια, είναι το κύριο μέλημα του Τμήματος Δασών.

- Το Σώμα Δασοπυροσβεστών, που αποτελεί την κυριότερη δύναμη πυρόσβεσης, ενισχύθηκε σημαντικά με 20 νέα άτομα, αυξάνοντας τη δύναμη του από 160 σε 180 άνδρες. Οι Δασοπυροσβέστες απασχολήθηκαν σε διάφορα έργα σε καίρια σημεία των δασών και ήταν σε συνεχή επικοινωνία με το Κέντρο, μέσω ραδιοτηλεφώνων.
- Κατά τους καλοκαιρινούς μήνες λειτούργησαν δεκατρία πυροφυλάκια που βρίσκονται πάνω σε κορυφές των βουνών, καθώς επίσης δεκαέξι θέσεις παρατήρησης με σκοπό την επισήμανση και αναγγελία των πυρκαγιών.
- Κατασκευάστηκαν 42,79 χιλιόμετρα νέοι δρόμοι από τα οποία 1,04 χιλιόμετρα αποτελούν κύριους δρόμους, 28,88 χιλιόμετρα δρόμοι προσπέλασης και 12,87 χιλιόμετρα εξαγωγικοί δρόμοι. Επιπρόσθετα βελτιώθηκαν υφιστάμενοι δασικοί δρόμοι συνολικού μήκους 29,91 χιλιομέτρων.
- Κατασκευάστηκαν περίπου 5 χιλιόμετρα αντιπυρικές λωρίδες και συντηρήθηκαν άλλες συνολικού μήκους 889 χιλιομέτρων.

- Κατασκευάστηκαν άλλες τρεις δεξαμενές νερού, δύο στη Δασική Περιφέρεια Πάφου και μια στη Δασική Περιφέρεια Τροόδους ανεβάζοντας τον ολικό αριθμό τους στις 67. Επίσης τοποθετήθηκαν άλλα δέκα υδροστόμια σε σωλήνες και δεξαμενές που βρίσκονται μέσα στα δάση, έτσι που να μπορούν να προμηθεύονται νερό τα πυροσβεστικά οχήματα του Τμήματος σε περίπτωση πυρκαγιών.
- Συνεχίστηκαν οι καθημερινές περιπολίες, ειδικά κατά μήκος της οροθετικής γραμμής με σκοπό την πρόληψη, την ανίχνευση και την έγκαιρη επέμβαση σε περίπτωση πυρκαγιάς.
- Το Μάιο γιορτάστηκε η "Εβδομάδα Προστασίας των Δασών", κατά την οποία μεταξύ άλλων δραστηριοτήτων έγινε και εθελοντική αιμοδοσία από το προσωπικό του Τμήματος Δασών.
- Έγιναν διαλέξεις στην Εθνική Φρουρά, στην Αστυνομία και στο κοινό για την πρόληψη και καταπολέμηση των δασικών πυρκαγιών. Επίσης δόθηκε μεγάλη έμφαση στη δημοσιότητα από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης.
- Η μηχανοποίηση στην καταπολέμηση δασικών πυρκαγιών συνεχίστηκε. Έτσι ο Δασικός Πυροσβεστικός στόλος αποτελείται τώρα από τριάντα επτά πυροσβεστικά οχήματα, τριάντα ένα μικρά περιπολικά οχήματα πυρόσβεσης και 106 αντλίες.

Παρ'όλα τα μέτρα που πάρθηκαν, κατά το 2003 εξερράγησαν 27 πυρκαγιές σε κρατικά δάση και έκαψαν έκταση 11 εκταρίων. Αξίζει να σημειωθεί ότι το 2003 ήταν ο τέταρτος καλύτερος χρόνος με τη μικρότερη δασική έκταση που κάηκε κατά τα τελευταία 118 χρόνια, δηλαδή από το 1886 που υπάρχουν τέτοια στοιχεία. Η πιο μεγάλη σε έκταση πυρκαγιά ήταν εκείνη που ξέσπασε στο Φασούρι (Δάσος Λεμεσού), πιθανόν από κακόβουλη ενέργεια και έκαψε έκταση 5 εκταρίων.

Το Τμήμα Δασών συμμετείχε επίσης ενεργά στην κατάσβεση 158 πυρκαγιών υπαίθρου που εξερράγησαν σε ιδιωτική ή χαλίτικη γη, κυρίως κοντά στα δάση, οι οποίες έκαψαν έκταση περίπου 1 263 εκταρίων.

Οι πυρκαγιές αυτές προήλθαν από τα ακόλουθα αίτια :

Γεωργικές δραστηριότητες 33%, Εκδρομείς/ταξιδιώτες 19%, από Κατοικίες 3%, Κακόβουλες 12%, Κάψιμο σκυβάλων 3%, Φυσικά (κεραυνοί) 6%, Στρατιωτικές δραστηριότητες 3%, Κυνήγι 2%, Αναζωπύρωση 1% και άλλες αιτίες όπως χρήση ηλεκτρικών εργαλείων σε κατοικίες, ηλεκτρικά καλώδια, πέταμα αναμμένων τσιγάρων και σπέρτων μέσα ή κοντά στα δάση, αμέλεια παιδιών κλπ. 6%. Για ένα άλλο σημαντικό ποσοστό 12% τα αίτια ήσαν άγνωστα.

Το Τμήμα Δασών λαμβάνει όλα τα προληπτικά μέτρα κατά των πυρκαγιών και καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια για να περιορίσει τον αριθμό τους στο ελάχιστο, όμως αυτό δεν είναι κατορθωτό χωρίς τη συνεργασία του κοινού. Γι' αυτό η προσπάθεια μας στράφηκε στη διαφώτιση του κοινού και ειδικά των αγροτών και των εκδρομέων με ταυτόχρονη όμως καταγγελία των παρανομούντων.

β) Παγκύπριο Σχέδιο Πυροπροστασίας της Υπαίθρου

Το Τμήμα συνέχισε την υλοποίηση του Παγκύπριου Σχεδίου Πυροπροστασίας της Υπαίθρου που άρχισε το 2001. Με βάση το Σχέδιο το 2003 κατασκευάστηκαν σε διάφορες ευαίσθητες περιοχές της υπαίθρου, 20,34 χιλιόμετρα δρόμοι προσπέλασης, 102,94 χιλιόμετρα αντιπυρικές λωρίδες, μια υδατοδεξαμενή, δύο ελικοδρόμια και τοποθετήθηκαν οκτώ νέα υδροστόμια. Επίσης βελτιώθηκαν/συντηρήθηκαν 299,00 χιλιόμετρα δρόμοι και 224,70 χιλιόμετρα αντιπυρικές λωρίδες.

Στο τέλος του 2003, τα έργα πυροπροστασίας που κατασκευάστηκαν από την έναρξη υλοποίησης του Σχεδίου συνολικά ήταν 58,19 χιλιόμετρα νέοι δρόμοι, 367,04 χιλιόμετρα αντιπυρικές λωρίδες, έξι υδατοδεξαμενές, δύο θέσεις παρατήρησης, τρία ελικοδρόμια και τοποθέτηση 36 υδροστομίων.

γ) Προστασία από έντομα

Συνεχίστηκαν και το 2003 οι αεροψεκασμοί κατά της πιτυοκάμπης με τη χρήση των δύο αεροπλάνων του Τμήματος. Χρησιμοποιήθηκαν τα βιολογικά ή εκλεκτικά παρασκευάσματα *Bacillus Thuringiensis* (Foray 48 B), Tracer και Dimilin.

5. ΑΝΑΔΑΣΩΣΗ

Κατά τον υπό επισκόπηση χρόνο εννέα προωθητές γαιών απασχολήθηκαν σχεδόν συνεχώς στην αναδάσωση.

Η έκταση που αναδασώθηκε ανέρχεται στα 393 εκτάρια. Σύμφωνα με τη νέα πρακτική, η χρήση μηχανημάτων και η κατασκευή αναδασωτικών λωρίδων έχει περιοριστεί όπου είναι απόλυτα αναγκαίο.

Αναδάσωση έγινε στα δάση Πάφου, Τροόδους, Αδελφοί, Μαχαιρά, Λεμεσού, Αγίας Νάπας, Σωτήρας, Άχνας, Άγιος Νίκανδρος ΙΙΙ, Αθαλάσσας, Πέντε Πέτρες, Κάτω Λάκκος, Στρόφιγγας, Αλέξιγρος, Ξυλοτύμβου, Τρούλλοι ΙΙ, και V, Ριζοελιά, Μεγάλη Μούττη, Αβδελλερό, Πιπή, Ζωνιάς, Ακαπνού, Μαζόβουνος, Κάτω Μονής, Μεταλλείο Σκουριώτισσας, Μαδαρή, Αγροκηπιάς, Αγίας Μαρίνας Ξυλιάτου και Ξυλοφάγου.

Επιπρόσθετα συνεχίστηκαν οι εργασίες αναδάσωσης / επαναφοράς του περιβάλλοντος στο Μεταλλείο Αμιάντου που άρχισαν το 1995. Μέσα στο 2003 εφαρμόστηκε και η μέθοδος της υδροσποράς με πολύ καλά αποτελέσματα.

6. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΔΙΑΘΕΣΗ ΞΥΛΕΙΑΣ

Κατά τον υπό επισκόπηση χρόνο η παραγωγή ξυλείας και η προμήθεια στις διάφορες Βιομηχανίες συνεχίστηκε σε ικανοποιητικό βαθμό.

Υλοτομήθηκαν 7 531 έμφλοια κυβικά μέτρα (έ.κ.μ.) στρογγύλης ξυλείας, από τα διάφορα Κρατικά Δάση και πωλήθηκαν στους Ιδιώτες Εργολάβους για την παραγωγή οικοδομήσιμης ξυλείας, κιβωτίων, κ.τ.λ. Αξίζει να σημειωθεί ότι από το 2001 κατόπιν απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου, το Τμήμα Δασών διέκοψε την πώληση οποιασδήποτε ξυλείας στις Δασικές Βιομηχανίες Κύπρου Λτδ.

Οι εισπράξεις από την πώληση ξυλείας ανήλθαν στις £144.119.

Πέραν της πιο πάνω ποσότητας, ξυλεία συνολικού όγκου 4 870 ε.κ.μ. πωλήθηκε ως καυσόξυλα και εισπράχθηκε το ποσό των £53.453.

Το Τμήμα Δασών εξέδωσε 25 άδειες για λειτουργία ιδιωτικών πριστηρίων.

7. ΔΑΣΟΚΟΜΙΑ

Κατά το 2003 δόθηκε μεγάλη σημασία στη δασοκομική περιποίηση των φυτειών. Νεαρές αναδασώσεις ή δενδροστοιχίες συνολικής έκτασης 1 084 εκταρίων έτυχαν δασοκομικής περιποίησης όπως αραιώσεις, βοτανίσματα και πότισμα κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού. Η συλλογή σπόρου ήταν πολύ ικανοποιητική. Συνελέγησαν γύρω στα 1 822 κιλά σπόρου, τα οποία χρησιμοποιήθηκαν για τις διάφορες αναδασώσεις και παραγωγή φυτών στα φυτώρια. Μια μικρή ποσότητα εξήχθηκε στο εξωτερικό.

Η παραγωγή στα δασικά φυτώρια ήταν 368 815 φυτά σε σύγκριση με 333 118 το 2002. Η παραγωγή του 2003 με το απόθεμα του 2002 ανήλθαν στο 1 040 922 φυτά. Από την όλη παραγωγή 83 657 χρησιμοποιήθηκαν από το Τμήμα Δασών, 214 733 πουλήθηκαν στο κοινό ή σε άλλα Τμήματα και 61 883 δόθηκαν δωρεάν σε σχολεία, κοινότητες και άλλους οργανισμούς και ιδρύματα για φύτευση δημοσίων ή κοινοτικών χώρων. Επίσης 22 129 φυτά δόθηκαν δωρεάν σε ιδιώτες για δάσωση ιδιωτικών εκτάσεων γης.

8. ΔΑΣΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ

Η διαχείριση των δασικών πόρων γίνεται πάνω σε αειφορική βάση και στοχεύει στην παραγωγή του μέγιστου δυνατού κοινωνικού και οικονομικού οφέλους από τα δάση με την πολλαπλή χρήση τους, με παράλληλη διατήρηση της φυσικότητάς τους και τη βελτίωση της σύνθεσης και της δομής τους.

Οι κυριότερες δραστηριότητες κατά το 2003 ήταν οι ακόλουθες:

α) Εθνικό Δασικό Πρόγραμμα της Κύπρου “National Forest Programme”

Συνεχίστηκαν οι εργασίες για τα διάφορα Έργα και Δραστηριότητες που περιλαμβάνονται στο Εθνικό Δασικό Πρόγραμμα της Κύπρου. Το Πρόγραμμα ετοιμάστηκε από το Τμήμα Δασών με τη βοήθεια του Οργανισμού Τροφίμων και Γεωργίας των Ηνωμένων Εθνών (FAO) μέσα στο 1999 και καλύπτει την περίοδο 2000 – 2009.

β) Απογραφή Δασών Τραχείας Πεύκης (*Pinus brutia*)

Τα αποτελέσματα της Απογραφής των Κύριων Κρατικών Παραγωγικών Δασών που άρχισε το 2001, συγκεντρώθηκαν και παρουσιάστηκαν υπό μορφή μελέτης μέσα στο 2003. Από την απογραφή αυτή φαίνεται πως το συνολικό ξυλαπόθεμα των παραγωγικών δασών μας ανέρχεται στα 3 089 000 έμφλοια κυβικά μέτρα (ε.κ.μ.), ενώ η περιοδική αύξηση για τα 10 τελευταία χρόνια στα 465 000 έ.κ.μ. (ετήσια αύξηση 46 500 ε.κ.μ.).

Το ετήσιο λήμμα για τη δεκαετία 2002 – 2011 ορίστηκε σε 8 000 έ.κ.μ., ήτοι μόνο ένα μικρό μέρος της ετήσιας προσαύξησης θα αφαιρείται από τα δάση και τούτο για σκοπούς περιποίησης των δασών μας.

γ) Επαναμέτρηση μόνιμων δοκιμαστικών επιφανειών σε συστάδες Τραχεία Πεύκης (Pinus brutia)

Κατά το 2003 επαναμετρήθηκαν 17 μόνιμες δοκιμαστικές επιφάνειες σε συστάδες τραχείας πεύκης που βρίσκονται στα δάση Πάφου και Αδελφοί. Τα στοιχεία που λήφθηκαν θα αναλυθούν μέσα στο 2004 για να υπολογιστούν οι σχετικές παράμετροι όπως, ο συνολικός έμφλοιος και άφλοιος όγκος, μέση διάμετρος, μέσο ύψος, μέσο ύψος χρήσιμης ξυλείας κλπ.

δ) Διάφορα

Κατά τη διάρκεια του 2003, ενοικιάστηκαν για αγροτικούς και κτηνοτροφικούς σκοπούς 1 159 εκτάρια δασικής γης. Εκδόθηκαν 24 άδειες λατομείων και δύο άδειες μεταλλείων.

9. ΜΗΧΑΝΟΓΡΑΦΗΣΗ

Μέσα στο 2003 παραλήφθηκαν άλλοι τρεις ηλεκτρονικοί υπολογιστές, ενώ ένας υπολογιστής παλαιού τύπου αποσύρθηκε. Το Τμήμα Δασών διαθέτει τώρα συνολικά 88 υπολογιστές καθώς επίσης και μεγάλο αριθμό προγραμμάτων που χρησιμοποιούνται σ'ένα ευρύ φάσμα δασικών εφαρμογών περιλαμβανομένων των ψηφιακών δασικών χαρτών, της βάσης δεδομένων με τα στατιστικά στοιχεία των δασικών πυρκαγιών, κλπ.

10. ΔΑΣΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Το Δασικό Κολέγιο συμπλήρωσε το 2003, το 52ο Ακαδημαϊκό έτος ζωής του. Πήραν το Δίπλωμα τους εννέα σπουδαστές, έξι Κύπριοι, δύο από τη Γαμβία και ένας από την Γκάνα.

Οργανώθηκε επίσης μία εξαμηνιαία σειρά μαθημάτων προχωρημένου επιπέδου και δύο σπουδαστές από το εξωτερικό, πήραν το δίπλωμα "HIGHER DIPLOMA IN FORESTRY".

Το 53ο Ακαδημαϊκό έτος άρχισε την 1η Οκτωβρίου, 2003 με 17 σπουδαστές από τους οποίους 9 Κύπριοι και 8 αλλοδαποί.

Αριθμός υπαλλήλων του Τμήματος συμμετείχε σε διάφορα διεθνή συνέδρια, σεμινάρια, κλπ. και ένας άλλος αριθμός υπαλλήλων έτυχε μετεκπαίδευσης στην Κύπρο και το

εξωτερικό. Επίσης ένας μεγάλος αριθμός υπαλλήλων παρακολούθησε διάφορα Επιμορφωτικά Προγράμματα διάρκειας μέχρι μιας εβδομάδας που οργανώθηκαν από το Τμήμα στο Δασικό Κολέγιο. Επιπρόσθετα οκτώ υπάλληλοι έλαβαν μέρος στο Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα "Leonardo da Vinci" διάρκειας δύο μηνών.

11. ΔΑΣΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Η Δασική Έρευνα και η Δημοσιότητα συνεχίστηκαν πάνω στα ίδια θέματα όπως και στο παρελθόν.

Συνοπτικά η Έρευνα έδωσε έμφαση στην παραγωγή γενετικά βελτιωμένου σπόρου τραχείας πεύκης, στη συντήρηση και βελτίωση του δασοβοτανικού κήπου και της τράπεζας κλώνων, στην προστασία των δασικών γενετικών πόρων, στην παρακολούθηση των επιπτώσεων της ατμοσφαιρικής ρύπανσης επί των δασών, καθώς επίσης στην προστασία των δασών από ασθένειες και έντομα.

12. ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Το Τμήμα Δασών κατά το 2003 συνέβαλε σε μεγάλο βαθμό στην προσπάθεια που ανέλαβε το Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος για τη διατήρηση του Φυσικού Περιβάλλοντος.

Το Τμήμα στα πλαίσια της διαφώτισης για προστασία και διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος διοργάνωσε γιορτές και διαλέξεις και συμμετείχε με Λειτουργούς του σε ραδιοφωνικά και τηλεοπτικά προγράμματα. Επίσης αξιοποίησε την προσφορά εθελοντικής εργασίας για δενδροφύτευση με σκοπό την επέκταση του πρασίνου.

Μέσα στα πλαίσια της πολιτικής για δημιουργία Κέντρων Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης συνεχίστηκαν οι εργασίες για το κτίσιμο του Κέντρου στην Αθαλάσσα, καθώς επίσης η προετοιμασία για τα διάφορα Εκθέματα / Στοιχεία Ενημέρωσης που θα περιλαμβάνει. Το Κέντρο αναμένεται να αρχίσει την λειτουργία του τον επόμενο χρόνο. Όσον αφορά το Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Τροόδους η λειτουργία του οποίου άρχισε το 2002, συνεχίστηκε με μεγάλη επιτυχία.

Συνεχίστηκε η συστηματική καταγραφή των ενδημικών φυτών του τόπου μας καθώς επίσης ο οργανωμένος εντοπισμός και προσδιορισμός της χλωρίδας μας με βασικό στόχο

την προστασία της. Επίσης συνεχίσθηκε η συλλογή δειγμάτων φυτών για τη συμπλήρωση του φυτολογίου στο Τμήμα Δασών.

Επιπρόσθετα το Τμήμα συμμετέχει στην υλοποίηση ενός νέου Προγράμματος τριετούς διάρκειας που άρχισε το 2002, και σκοπό έχει την έκδοση του Κόκκινου Βιβλίου της Κυπριακής Χλωρίδας (Red Book). Στο Κόκκινο Βιβλίο θα καταγραφούν τα απειλούμενα φυτά της Κύπρου.

Η συστηματική καταγραφή των μανιταριών του τόπου μας καθώς επίσης η συλλογή δειγμάτων για τη δημιουργία βοτανολογίου μυκοχλωρίδας στο Τμήμα που άρχισε το 1998, συνεχίστηκε και μέσα στο 2003.

Το 2003 άρχισαν οι εργασίες για τη δημιουργία του Δασοβοτανικού Κήπου Τροόδους στον Αμιάντο με χρηματοδότηση του Ιδρύματος Α.Γ.Λεβέντη. Έγινε διαμόρφωση του χώρου, άρχισαν οι εργασίες αποκατάστασης ενός κτιρίου και αγοράστηκαν διάφορα υλικά για την παραγωγή των φυτών.

Κατά τον υπό επισκόπηση χρόνο συνεχίσθηκε η εργασία για τον εντοπισμό και επιλογή δένδρων/ γιγάντων για κήρυξη τους σε Μνημεία της Φύσης, με σκοπό τη συντήρηση και προστασία τους.

Συνεχίστηκε η αποτελεσματική προστασία του κυπριακού αγρινού *Ovis gmelini ophion* που βοήθησε στην αύξηση του πληθυσμού του.

13. ΔΑΣΙΚΗ ΑΝΑΨΥΧΗ

Η προσέλευση του κοινού στους διάφορους δασικούς εκδρομικούς χώρους ήταν υπεράνω των προσδοκιών του Τμήματος. Τόσο οι εκδρομικοί χώροι όσο και οι περιοχές όπου επιτρέπεται η κατασκήνωση, ήταν κατά τις περιόδους αιχμής κατάμεστοι από κόσμο. Συνεχίστηκαν οι διάφορες εργασίες για την δημιουργία, ανάπτυξη ή και επέκταση εκδρομικών και κατασκηνωτικών χώρων, καθώς επίσης για τον καθαρισμό και συντήρηση τους.

Μέσα στο 2003 συνεχίστηκαν και ολοκληρώθηκαν οι εργασίες για τη δημιουργία του εκδρομικού χώρου στην Πυκνοπευτζιερή (Δάσος Αδελφοί) που άρχισαν το 2001.

Μέσα στα πλαίσια της πολιτικής για τη δημιουργία και ανάπτυξη Δασικών Πάρκων συνεχίστηκε η υλοποίηση του Σχεδίου Ανάπτυξης του Εθνικού Δασικού Πάρκου Αθαλάσσας που άρχισε το 1991.

Επίσης συνεχίστηκε η υλοποίηση των Σχεδίων Ανάπτυξης των Εθνικών Δασικών Πάρκων Τροόδους, Πολεμιδιών και Ριζοελιάς.

Επιπρόσθετα συνεχίστηκαν οι εργασίες συντήρησης στα Εθνικά Δασικά Πάρκα Κάβο Γκρέκο και Παιδαγωγικής Ακαδημίας.

Το Τμήμα Δασών κατασκεύασε με Τμηματικές πιστώσεις ένα Μονοπάτι Περιπάτου μήκους 0,45 χιλιομέτρων στην τοποθεσία Μαρμαράς (Δάσος Σταυροβουνίου).

Επιπρόσθετα με πιστώσεις ύψους £70.458 που παραχώρησε ο Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού κατασκευάστηκαν ένα Μονοπάτι Μελέτης της Φύσης στα Μεσαιωνικά Γεφύρια Ρούδιας - Τζιελεφού - Ελιάς (Δάσος Πάφου) μήκους 17,00 χιλιομέτρων, ένα στους Αγίους Αναργύρους (Δάσος Κάβο Γκρέκο) μήκους 2,00 χιλιομέτρων, ένα στα Λούματα των Αετών και ένα στα Φύλαγρα (Δάσος Τροόδους) μήκους 2,50 και 2,00 χιλιομέτρων αντίστοιχα, καθώς επίσης διάφορα τμήματα του Ευρωπαϊκού Μονοπατιού Ε4 στη Λαζανιά και Φικάρδου (Δάσος Μαχαιρά) συνολικού μήκους 8,50 χιλιομέτρων. Επίσης έγινε συντήρηση σε διάφορα άλλα τμήματα του Ευρωπαϊκού Μονοπατιού Ε4 μήκους 25,00 χιλιομέτρων.

Κατά τον υπό επισκόπηση χρόνο εκτελέστηκαν επίσης διάφορες εργασίες συντήρησης και βελτίωσης των μονοπατιών μελέτης της φύσης και περιπάτου που κατασκευάστηκαν μέσα στα κρατικά δάση.

Για τα διάφορα Μονοπάτια Μελέτης της Φύσης και Περιπάτου, που κατασκευάστηκαν μέσα στα κρατικά δάση, αλλά και έξω από αυτά επιδεικνύεται τεράστιο ενδιαφέρον τόσο από ντόπιους όσο και από ξένους επισκέπτες.

14. ΔΑΣΙΚΗ ΜΗΧΑΝΙΚΗ

α) Δασικοί δρόμοι

Η κατασκευή νέων και η βελτίωση υφιστάμενων δρόμων, συνιστά αξιόλογη δραστηριότητα του Τμήματος, γιατί από τη μια εξυπηρετεί την προστασία, περιποίηση και εκμετάλλευση των δασών και από την άλλη τον τουρισμό και τη συγκοινωνία μεταξύ των διαφόρων χωριών.

Κατά τον υπό επισκόπηση χρόνο κατασκευάστηκαν:

- 1,04 χιλιόμετρα κύριων δασικών δρόμων
- 28,88 χιλιόμετρα δρόμων προσπέλασης και
- 12,87 χιλιόμετρα εξαγωγικών δρόμων.

Επίσης διαπλατύνθηκαν ή βελτιώθηκαν υφιστάμενοι δρόμοι μήκους 29,91 χιλιομέτρων και ασφαλτοστρώθηκαν 14,50 χιλιόμετρα.

Πέραν των πιο πάνω, έχουν συντηρηθεί 1 431,25 χιλιόμετρα κύριων δασικών δρόμων, 886,68 χιλιόμετρα δρόμων προσπέλασης και 1 170,72 χιλιόμετρα εξαγωγικών δρόμων.

Στο τέλος του 2003 το ολικό μήκος του δασικού οδικού δικτύου αποτελείτο από 1 432,29 χιλιόμετρα κύριων δασικών δρόμων (συμπεριλαμβανομένων των ασφαλτόδρομων), 915,56 χιλιόμετρα δρόμων προσπέλασης και 1 183,59 χιλιόμετρα εξαγωγικών δρόμων. Το συνολικό μήκος των ασφαλτοστρωμένων δασικών δρόμων ήταν 107,03 χιλιόμετρα.

β) Δασικές Τηλεπικοινωνίες

Το Τμήμα διατηρεί και συντηρεί ένα πολύ καλό τηλεπικοινωνιακό σύστημα για αποτελεσματική δασική προστασία και διαχείριση. Κατά τη διάρκεια του χρόνου έγιναν οι αναγκαίες εργασίες τόσο για τη συντήρηση όσο και την επέκταση και βελτίωση του συστήματος.

Το σύστημα κατά το τέλος του 2003 αποτελείτο από:

- 365,52 χιλιόμετρα τηλεφωνικών γραμμών
- 355 τηλέφωνα
- 8 φορητά τηλέφωνα
- 3 τηλεφωνικά κέντρα
- 1 Ραδιοτηλεπικοινωνιακό σταθμό ελέγχου
- 364 κινητούς ασυρμάτους
- 458 φορητούς ασυρμάτους
- 4 σταθμούς αναμετάδοσης.

γ) Δασικά Κτίρια

Μέσα στο 2003 κτίστηκε μία αποθήκη στο Δασικό Σταθμό Πλατανιών και συνεχίστηκαν οι εργασίες για την επέκταση του εστιατορίου στο Δασικό Σταθμό Σταυρού της Ψώκας. Επιπρόσθετα έγιναν βελτιώσεις στα γραφεία της Δασικής Περιφέρειας Τροόδους στο Δασικό Σταθμό Πλατανιών, σε μια κατοικία δασοπυροσβεστών στο Δασικό Σταθμό Πλατρών, καθώς επίσης στο κτίριο του Δασικού Κολεγίου. Έγινε επίσης βελτίωση δύο οικιών αξιόλογου αρχιτεκτονικού χαρακτήρα, μιας στο Σταυρό της Ψώκας και μιας στον Αμιάντο.

Επίσης έγιναν εργασίες συντήρησης σε διάφορα δασικά κτίρια και αγοράστηκαν διάφορα έπιπλα και σκεύη.

δ) Μηχανήματα και Οχήματα

Κατά το 2003 συνεχίστηκε η λειτουργία του μηχανουργείου του Τμήματος στην Αθαλάσσα για τη συντήρηση και επιδιόρθωση των μηχανοκίνητων μηχανημάτων/οχημάτων καθώς επίσης διαφόρων άλλων δευτερευόντων μηχανημάτων.

Κατά τη διάρκεια του χρόνου το Τμήμα εφοδιάστηκε με έξι καινούργια μικρά περιπολικά οχήματα πυρόσβεσης, δύο φορτηγά, ένα γεωργικό ελκυστήρα και επτά οχήματα.

Αγοράστηκαν διάφορα δευτερεύοντα μηχανήματα, εξοπλισμός, εργαλεία και όργανα μεταξύ των οποίων ένας θεοδόλιχος, είκοσι πέντε αλυσοπρίονα και είκοσι χορτοκοπτικές.

15. ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΙΚΟΥΣ ΤΩΝ ΔΑΣΩΝ

Μέσα στα πλαίσια της κοινωνικοοικονομικής πολιτικής της Κυβέρνησης που εκφράζεται ταυτόχρονα και μέσω του Τμήματος Δασών προσφέρθηκε απασχόληση σε περιοίκους των δασών. Η ολική απασχόληση που προσφέρθηκε σε τακτικούς και έκτακτους εργάτες ανήλθε στις 112 060 μέρες εργασίας έναντι συνολικής δαπάνης £4.361.520. Εκτός από τα άτομα που απασχόλησε το Τμήμα απ' ευθείας, ένας αριθμός υλοτόμων απασχολήθηκε είτε από ιδιώτες εργολάβους είτε ως αυτοεργοδοτούμενοι για την υλοτομία και μεταφορά της ξυλείας στα διάφορα πριστήρια ή αλλού.

Επιπρόσθετα με την ανάθεση στον Ιδιωτικό Τομέα της εκτέλεσης διαφόρων δασικών έργων/εργασιών μέσω προσφορών, όπως κατασκευή δρόμων, συντήρηση κτιρίων, δημιουργία και συντήρηση δενδροστοιχειών, καθαριότητα εκδρομικών και κατασκηνωτικών χώρων κλπ., απασχολήθηκε ένας μεγάλος αριθμός τεχνιτών και εργατών.

16. ΘΕΜΑΤΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ

α) Εναρμόνιση με το Κοινοτικό Κεκτημένο

Οι εργασίες της εναρμόνισης με το Κοινοτικό Κεκτημένο συνεχίσθηκαν και κατά τον υπό επισκόπηση χρόνο. Οι κυριότερες απ' αυτές ήταν:

- **Προστασία των δασών από την ατμοσφαιρική ρύπανση (Κανονισμός 3528/86)**

Συνεχίστηκε η συλλογή και επεξεργασία των στοιχείων από τις δεκαπέντε Μόνιμες Επιφάνειες "Επιπέδου Ι". Τα στοιχεία και η σχετική έκθεση στάληκαν στο Συντονιστικό Κέντρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης που εδρεύει στο Αμβούργο.

Το 2003 άρχισε επίσης η συλλογή των στοιχείων από την Μόνιμη Επιφάνεια "Επιπέδου ΙΙ" στην Αγία Μαρίνα Ξυλιάτου. Όλα τα στοιχεία θα σταλούν στα αρμόδια όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης μέσα στο 2004.

Επιπρόσθετα συνεχίσθηκαν οι εργασίες για τη λειτουργία των άλλων τριών Μόνιμων Επιφανειών "Επιπέδου ΙΙ" που εγκαταστάθηκαν ανά μία στον Πρόδρομο, στον Αμίαντο και στο Σταυρό Ψώκας.

Η συλλογή των στοιχείων θα αρχίσει από την 1.1.2004.

- **Προστασία των δασών από τις πυρκαγιές (Κανονισμός 2158/92)**

Συνεχίσθηκαν οι εργασίες της ετοιμασίας των Σχεδίων προστασίας των δασών και άλλων περιοχών της υπαίθρου σύμφωνα με τις απαιτήσεις του Κανονισμού 2158/92 για προστασία των δασών από τις πυρκαγιές.

- **Προστατευτικά μέτρα κατά της εισαγωγής και διακίνησης επιβλαβών οργανισμών για τα φυτά και φυτικά προϊόντα (Οδηγία 2000/29/EU)**

Μέσα στα πλαίσια της πιο πάνω Οδηγίας που αφορά θέματα φυτοϋγείας, διεξήχθησαν και μέσα στο 2003 συστηματικοί έλεγχοι στις εικοσιδύο μόνιμες επιφάνειες που εγκαταστάθηκαν το 2001, όπου διαπιστώθηκε και πάλι η απουσία των πιο κάτω επιβλαβών οργανισμών :

- Του φλοιοφάγου εντόμου της πεύκης, *Ips sexdentatus* και
- Του μύκητα *Seiridium cardinale* που προκαλεί την ασθένεια του έλκους του κυπαρισσιού.

Το 2002 η Ευρωπαϊκή Ένωση αναγνώρισε την Κύπρο προκαταρκτικά ως προστατευόμενη περιοχή γι' αυτούς τους επιβλαβείς οργανισμούς.

- **Παραγωγή, Εμπορία και Έλεγχος του Δασικού Αναπαραγωγικού Υλικού (Οδηγία 1999/105/EC)**

Ψηφίστηκε ο Κανονισμός που αφορά την παραγωγή, εμπορία και έλεγχο του δασικού αναπαραγωγικού υλικού σύμφωνα με την οδηγία 1999/105/EC.

β) Προενταξιακή Βοήθεια

Συνεχίστηκε η υλοποίηση του Σχεδίου "Management of the Akamas forest" το οποίο περιλαμβάνεται στο Εθνικό Πρόγραμμα του 2001 και χρηματοδοτείται από την προενταξιακή βοήθεια. Ο σκοπός του Σχεδίου είναι η εγκατάσταση ενός Αυτόματου Συστήματος Ανίχνευσης πυρκαγιών στο δάσος του Ακάμα.

γ) Σχέδιο Αγροτικής Ανάπτυξης 2004 – 2006

Συνεχίστηκε και ολοκληρώθηκε η ετοιμασία του Σχεδίου Αγροτικής Ανάπτυξης που άρχισε το 2002 και καλύπτει την περίοδο 2004-2006. Σ' αυτό έχουν περιληφθεί τα ακόλουθα δασικά Μέτρα :

- Η δάσωση γεωργικής γης.
- Προστασία των δασών από τις πυρκαγιές και τις φυσικές καταστροφές και αναδάσωση καίόμενων περιοχών.
- Δάσωση μη γεωργικής γης και επενδύσεις για τη διατήρηση και βελτίωση του οικονομικού, οικολογικού και κοινωνικού ρόλου των δασών.
- Βελτίωση της συγκομιδής, μεταποίησης και εμπορίας δασοκομικών προϊόντων.

Έχουν επίσης περιληφθεί και τα ακόλουθα δύο Μέτρα που είναι κοινά με το Τμήμα Γεωργίας :

- Προώθηση της επαγγελματικής κατάρτισης των αγροτών.
- Ενθάρρυνση χειροτεχνικών δραστηριοτήτων μικρής κλίμακας που σχετίζονται με την παράδοση και την παραγωγή προϊόντων ειδικού χαρακτήρα.

17. ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΑΛΛΕΣ ΧΩΡΕΣ

Μέσα στα πλαίσια της συμφωνίας συνεργασίας Κύπρου-Ελλάδας στον Γεωργικό Τομέα έγινε ανταλλαγή επισκέψεων Κυπρίων και Ελλαδιτών ειδικών σε θέματα Δασοπονίας.

18. ΞΕΝΗ ΒΟΗΘΕΙΑ

Μέσα στο 2003 άρχισε η υλοποίηση ενός νέου Σχεδίου του Γραφείου Παροχής Υπηρεσιών για Προγράμματα των Ηνωμένων Εθνών (UNOPS) που αφορούσε τη χρηματοδότηση διάφορων έργων αναδάσωσης και δασοκομίας, καθώς επίσης προγράμματα εκπαίδευσης/συμμετοχής σε σεμινάρια. Το ύψος της βοήθειας ήταν £139.000 και η περίοδος υλοποίησης του Σχεδίου μεταξύ 1.4. 2003 και 31.1.2004. Η δαπάνη που πραγματοποιήθηκε μέσα στο 2003 ανήλθε στις £118.332, τα δε έργα που εκτελέσθηκαν συμπεριλαμβάνονται στα αντίστοιχα κεφάλαια.

19. ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Κατά το 2003, όπως και κατά τα προηγούμενα χρόνια, το Τμήμα Δασών συνεργάστηκε στενά με διάφορες Κυβερνητικές και άλλες Υπηρεσίες καθώς και με οργανώσεις. Η συνεργασία απέβλεπε ουσιαστικά στην προώθηση και επίτευξη των σκοπών και στόχων του Τμήματος. Αναφέρεται ειδικότερα η στενή συνεργασία με την Πυροσβεστική Υπηρεσία, την Αστυνομία, την Εθνική Φρουρά, την Αρχή Τηλεπικοινωνιών Κύπρου, την Ειρηνευτική Δύναμη των Ηνωμένων Εθνών, τις Βρετανικές Βάσεις, τους Προσκόπους και Οδηγούς και το Φιλοδασικό Σύνδεσμο. Για τη συνεργασία αυτή και για τη βοήθεια που παρασχέθηκε ποικιλότροπα στο Τμήμα εκφράζονται θερμές ευχαριστίες.

Θερμές ευχαριστίες εκφράζονται επίσης στο Γραφείο των Ηνωμένων Εθνών Παροχής Υπηρεσιών για Προγράμματα (UNOPS) για τη χρηματοδότηση του Σχεδίου που αφορούσε διάφορα έργα αναδάσωσης και δασοκομίας, καθώς επίσης προγράμματα εκπαίδευσης/συμμετοχής σε σεμινάρια.

Επίσης θερμές ευχαριστίες εκφράζονται στην Κυβέρνηση της Ομόσπονδης Δημοκρατίας της Γερμανίας και στην Κοινοπολιτειακή Γραμματεία για υποτροφίες που πρόσφεραν σε ξένους σπουδαστές.

Θα πρέπει τέλος να αναφερθεί και εξαρθεί ο ζήλος και η αφοσίωση που επέδειξε το προσωπικό του Τμήματος στην εκτέλεση των καθηκόντων του που αποτέλεσαν, σε τελευταία ανάλυση, το σημαντικότερο συντελεστή της επιτυχίας στην επίτευξη των σκοπών και στόχων του Τμήματος.

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ,
ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΑΣΩΝ**

**ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ
ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΔΑΣΩΝ
ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2003**

**ΑΠΟ
Α.Π. ΙΩΑΝΝΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΔΑΣΩΝ**